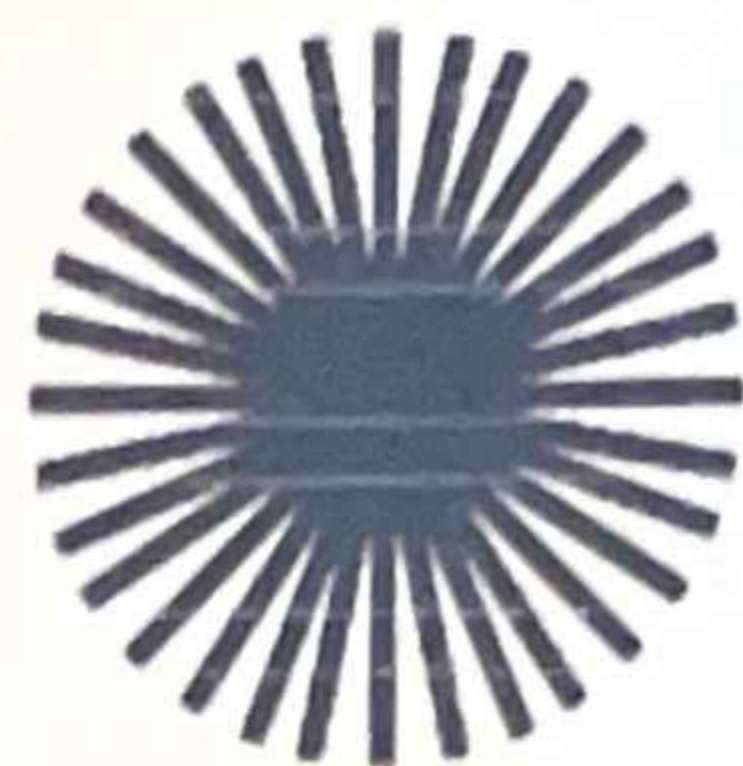




БАЛАЛАРДЫҢ ТІЛІН ДАМЫТУ ҮШІН БАЛАБАҚШАДАН АТА- АНАЛАРҒА КЕҢЕС



КҮНДЕЛІКТІ СӨЙЛЕСУ

Баланың тілі мен сөйлеу дағдыларын дамыту үшін ең тиімді әдіс – баламен үнемі сөйлесу. Бала көп нәрсені естіген сайын, оның сөздік қоры мен тілдік дағдылары да дамиды. Әсіресе, күнделікті тұрмыстық жағдайларда балаға көп сұрақтар қойып, оның жауаптарын тыңдау өте маңызды. Бұл оның сөйлеу қабілетін арттырады, сондай-ақ өз ойын толық әрі түсінікті түрде жеткізуге үйретеді.

Не істеуге болады?

- Баламен күнделікті әңгіме жүргізіңіз, оның көңіл күйі туралы сұраңыз. Мысалы: «Бүгін не істедің?», «Қалай сезінесің?»
- Баланың айтқан ойларын толықтырып, жаңа сөздермен байытыңыз. Мысалы, бала «ит» деген сөзді айтса, «Иә, иттің жүгіруі өте қызық, ол тез жүреді» деп толықтырыңыз.
- Балаңызды өз пікірін айтуға ынталандырыңыз. Қандай да бір тақырып бойынша қысқаша әңгіме құрастыруды сұраңыз.



ЭМОЦИЈАЛАРДЫ БІЛДІРІҢІЗ

Бала эмоцияларын сөзбен жеткізе білуі керек, сонда ғана ол өзінің ішкі әлемін түсінікті етіп көрсете алады. Эмоцияларды сөзбен білдеру, баланың қарым-қатынас дағдыларын дамытады және оның тілін жетілдіреді. Әр эмоцияны түсініп, оны дұрыс атау балаға қоршаған ортадағы түрлі жағдайларды бағалауға көмектеседі.

Не істеуге болады?

- Баланың эмоцияларын түсініп, сол эмоцияларға сай сөздер мен сөз тіркестерін қолданыңыз. Мысалы, «Қатты қуаныштымын», «Оқшаңғи», «Қорықтым», «Жұбатамын» деп эмоцияларды анық айтуға көмектесіңіз.
- Көңіл-күйін сұрау арқылы баланың сезімін танып, оған дұрыс жауап беріңіз. «Бүгінгі көңіл-күйің қандай?»
- Эмоциялар туралы әңгімелер мен кітаптарды оқыңыз. Мысалы, «Қарлығаштың құйрығы неге айыр?» немесе «Түлкі мен қоян» сияқты ертегілер балалардың эмоцияларын анық түсінуге көмектеседі.
- Балаға өз сезімдерін білдіруге үйрету үшін, бірге ойындар ойыңыз. Мысалы, «Кім менің орнымда болса, не істер еді?» деген сұрақтар қою.



ОҚУҒА ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҚ ТАНЫТЫҢЫЗ

Баланың оқу дағдыларын ерте жастан қалыптастыру өте маңызды. Оқу тек тіл дамытуға ғана емес, жалпы баланың танымдық қабілеттерін де арттырады. Оқуға деген қызығушылықты бала бойында кішкентайынан қалыптастыру, оның сөздік қорын кеңейтеді әрі дұрыс сөйлеу дағдыларын дамытады.

Не істеуге болады?

- Күнделікті кітап оқуды әдетке айналдырыңыз. Баламен бірге күн сайын кем дегенде 10-15 минут кітап оқыңыз. Ерте жастан түрлі жанрдағы кітаптарды оқыту арқылы оның сөздік қоры дамиды.
- Оқу процесінде баланы әңгімеге тартыңыз. Мысалы, оқыған кітаптан кейін: «Бұл кейіпкер не істеді?» немесе «Оның орнына сен не істер едің?» деп сұрау арқылы баланың ойлау қабілетін және сөйлеу дағдыларын дамытасыз.
- Оқылған кітаптар мен ертегілерді талқылаңыз, баланың кітапқа деген қызығушылығын арттыру үшін жаңа кітаптар сатып алыңыз.
- Кітаптың тақырыбына сәйкес ойындар немесе әрекеттер ұйымдастырыңыз. Мысалы, баланың сүйікті ертегісін оқып болған соң, сол оқиғаны бірге сахналау арқылы оның тілін одан әрі дамытуға болды.
- Өртүрлі жанрларда кітаптар таңдаңыз: суретті кітаптар, өлеңдер, әңгімелер, ертегілер. Бұл баланың өртүрлі сөздермен танысуына көмектеседі.

